

5. Skitsearbejde

Som forberedelse til det afsluttende billedarbejde arbejder eleverne med at lave skitser på A4 papir.

Da kalkmalerier - trods visse fællestræk - er meget forskellige, så vil vi anbefale at I tager udgangspunkt i *Elmelundemesterens* stil. Det er ham, der har lavet billederne i Fanefjord kirke. Så find inspiration i billederne på Power-pointen/i fortællingen om Maria og farmor.

Har I brug for flere eksempler, så gå ind på kalkmalerier.dk og søg på "Fanefjord" og/eller "Elmelunde".

Tal om virkemidler og særpræg ved malerierne:

Indramning/bord:

Motiverne er oftest malet i loftets hvælvinger. Og den høje kant der afgrænser hvælvningerne fungerer som indramning. Her har Elmelundemesteren malet kanten i et to eller tre-farvet mønster - evt. suppleret med et filigranmønster, der vokser ud fra kanten.

Tre-farvet bord med filigran.

Bord med kileformet mønster

Mønster/symboler

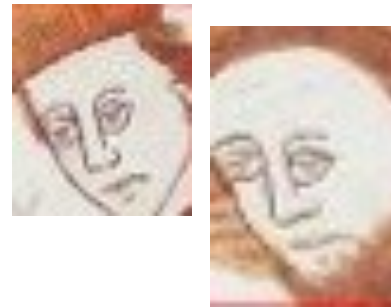
Et af Elmelundemesterens særpræg er hans brug af små figurer i billedet. Stjerner og andre symboler. Ved at lave samme slags figurer kan eleverne give deres skitser et tydeligt kalkmaleri-præg.

Forskellig slags stjernemønstre.

Ansigter

Næsten alle ansigter er tegnet på samme måde.

- Ret markant næse, der fortsætter i to øjenbryn.
- Mandelformede øjne med halvt sænkede øjenlåg.
- Sort enkel pupil.
- Simpel mund.
- Markering af hagehul.

Hænder

Hænderne fortæller meget. Lav forskellige slags hænder!

Farver

Kalkmalerierne er gamle, og datidens maling var baseret på naturmaterialer der ikke var så holdbar som moderne oliebaserede farver. Derfor har malerierne langt fra den farvestyrke, som de engang havde. Enkelte værker er dog restaurerede med stærke farver.

Når man vil efterligne de gamle kalkmalerier, er farverne vigtige. Hvis man bare bruger grundfarverne fra billedkunst, så får man et helt andet udtryk. Derfor anbefaler vi, at I forsøger at blande jer frem til nogle af de farver, som var de mest brugte dengang. Ikke nødvendigvis under skitsearbejde. Men under det afsluttende billedarbejde.

Det behøver ikke at være den nøjagtige farvenuance i rammer. Bare I laver en farvepalet der har et "kalkmaleri-udtryk".

Blandings-anvisningerne nedenfor er lavet af billedkunstner Ole Lindquist.

Alle farver kommer fra *ARA-serien* som fås hos Aart de Vos i Aarhus. (også net-butik)

Der arbejdes med transparente farver, dvs. der iblandes ikke hvidt. Skal en farve være lysere fortyndes den med vand. Det kan anbefales at bruge male-medium til fortynding. F.eks.: *GOLDEN Mediums: Matte medium.*

Medium kompenserer for den glansløshed farver kan få ved fortynding, samt for at farven bliver for tynd at arbejde med. Medium bør være mat for at undgå blanke overflader.

GUL OKKER: Købes færdig. Kan evt blandes af okker og cadmium gul , mellem.

RØD OKKER: Okker med en tilskud af zinnober

BRUN OKKER: Brændt umbra med et tilskud af cinnober

CINNOBER: Købes færdig.

DEKOMPONERET CINNOBER: Sort med et tilskud af cinnober.

GRØN KOBBERFARVE: Permanentgrøn (permanent middle-green, Galeria-serien) med et tilskud af magenta lys. Permanentgrøn fås også i *ARA-serien*.

ULTRAMARIN, LAPIS LAZULI: Ultramarin købes færdig.

TRÆKULSSORT: Oxyssort med et tilskud af brændt umbra.

VIGTIGT:

Hvis I ikke har råd til de lidt dyrere farver fra Art-de-Vos som er forslået her, så brug farverne fra billedkunst til at blande en farvepalet, der kommer i nærheden af kalkmalerifarverne.

Det centrale er processen - at eleverne får mulighed for selv at prøve kræfter med kalkmaleriernes motiver og stil. Det er meget vigtigere end at ramme de helt rigtige farver! Kalkmalerimestrene blandede også forskelligt, alt efter hvad der var til rådighed.

Lad eleverne lave et par skitser.

Det kan være en god ide at vælge en eller to ting at have fokus på, så de ikke skal tænke på for meget på en gang.

Øv fx det at tegne ansigter.

Eller fokusér lave en flot bord/indramning og få de rigtige små symboler med.

Hvis eleverne skal farve deres skitser, så kan de bruge farvekridt eller akvarel. Her er der mulighed for at blande farverne lidt. Det kan man ikke med tusch.

6. Afsluttende billedarbejde

Som afslutning på forløbet laver eleverne deres eget kalkmaleri.

Man kan enten lade eleverne arbejde enkeltvis, eller lade dem være 2-3 stykker sammen om et billede.

Der males på karton med akryl farver. Gerne i stort format. Fx A2 - eller A1 hvis der arbejdes i grupper.

Først tegnes motivet op med blyant. Evt. med udgangspunkt med en af skitserne.

Billederne her på siden er lavet af elever fra København. De har arbejdet i grupper.

Elevernes billeder har et tydeligt kalkmaleri udtryk. Læg mærke til hvordan "kirkehvelvingerne" er illuderet af et bord-mønster.

De små stjerne- og korsmønstre er også med til at skabe det rigtige udtryk.

Endelig har de valgt gode farver. Den klare ultramarin blå træder tydeligt frem, mens de andre farver mere er jordfarver.

Blå var en ekstrem dyr farve i middelalderen. Og den blev brugt til at markere det fornemme og guddommelige. Malerierne fra Fanefjord og Vinderslev har ikke den blå farve med. Måske fordi blå var for dyrt?

Som et alternativ til almindelig karton kan I vælge at male på gipsplader - af den type, der kan købes i byggemarkeder. De er ikke særligt dyre, men tunge!

En anden mulighed er at starte med at smøre et lag mellemfint og fortyndet modellérpasta på sit underlag. Det skaber en ujævn overflade, der minder rigtig meget om en kalket væg. Det giver et meget overbevisende resultat. Men underlaget skal her være stærkt og stift. Fx en maleplade med lærred, en træplade eller meget tykt karton.